

OBSAH

VĚNOVÁNÍ	5
PŘEDMLUVA	7

DÍL PRVNÍ. HLÁSKOSLOVÍ

Co je hláskosloví. Hláška 1	11
I. HLÁSKY PO STRÁNCE FONETICKÉ:	12
vzduchový proud, mluvidla 2; přehrada, hlasivky, odchod vzduchového proudu, rty 3	
Rozdělení hlásek: samohlásky 4, 5; souhlásky 6	
Hláskové změny: fonetické, psychologické 7	
II. HLÁSKY PO STRÁNCE VÝZNAMOVÉ:	22
slovní a rozlišovací význam hlásek 8; významotvorné a nevýznamotvorné hlásky 9	
III. SOUSTAVA HLÁSEK	
A. JEDNOTLIVÉ HLÁSKY	
1. Samohlásky:	28
<i>a, á</i> : přehláska a-e 10; stahování 11	
<i>o, ó</i> : změna ó-uó-ú, odsouvání -o, střídání (stupňování), změna \bar{o} v a, á 12	30
<i>u, ú, ů</i> : změna ú-au-ou, přehláska u-i 13	
<i>í, í</i> : jeho různý původ, změna (dloužení) \bar{o} v í, i, odsouvání -i 14	35
<i>y, ý</i> : změna ý-ej, změna (dloužení) \bar{o} v ý, y 15	37
<i>e, é</i> : jeho různý původ, úžení é-í 16—17; odsouvání -e 18; pohybné a stálé e 19; <i>jerý</i> 20; vkladné e 21; <i>jerové</i> a vkladné e 22; pohybné e u předložek 23, a to neslabičných 24, slabičných 25; pohybné e u předpon 26	38

<i>ě</i> 27, změna <i>ě-e</i> , změna (úženi) <i>ie-í</i> 28	53
<i>aj,áj</i> : změna (přehláska) <i>aj-ej</i> 29	55
<i>oj,ój,új,uj</i> 30; <i>ej (ěj),ěj</i> 31; <i>ij,ýj</i> 32; <i>au,ou,eu</i> 33	56
2. Souhlásky:	57
<i>b p m v f</i> : změna <i>v-u</i> , zánik <i>v-</i> 34	
<i>d t n, d t ň</i> : <i>d-d; t-t; n-ň</i> 35; <i>dj-dz, z; tj-c</i> 36; <i>ď dň, t tň</i> 37	59
<i>j</i> 38	61
<i>z s, ž š</i> : <i>zj-ž, sj-š</i> 39	62
<i>l</i> : střední, měkké, tvrdé 40	63
<i>r ř</i> : <i>r-ř</i> 41	64
<i>c č</i> : jejich původ 42	65
<i>dz dž</i> 43	66
<i>k</i> : <i>k-c-č</i> 44	66
<i>g</i> 45; <i>ch γ</i> 46	67
<i>h</i> : <i>g-γ-ch; g-z-ž</i> 47	68
• (ráz) 48	69

B. SKUPINY HLÁSEK

1. Samohláska + samohláska 49:	70
<i>o + u, a + u, e + u, u + u</i> 50	
<i>a + i, o + i, u + i, e + i, i + a, i + o, i + u, i + e, i + i</i> (<i>y + a, y + u...</i>) 51	
<i>e + e, a + e, o + e, o + o, o + a...</i> 52	
2. Samohláska + souhláska 53	75
3. Souhláska + samohláska 54—56	76
4. Souhláskové skupiny:	79
Párové souhlásky znělé s neznělými: spodobá znělosti 57—58	
Párové souhlásky neznělé s jedinečnými znělými 59	82
Znělé párové souhlásky s jedinečnými znělými 60	83
Zdvojené souhlásky: vlastně zdvojené, dlouhé 61—62	84
Dvojice příbuzných souhlásek 63	86
Zubnice + sykavka 64; zubnice + splynulina 65; splynulina + sykavka, splynulina + <i>t, b</i> 66	86
Jiná skupení: <i>stj-šč-št, slj-šl, zdj-ždž-žd</i> 67; <i>sk-sc, šč, sč, st</i> 68; <i>šk-šč, šč, št; žk-žc, žč, šč, št</i> 69; <i>čč-čt</i> 70	89
<i>št štň... 71; dn, dň d</i> 72; <i>nb, np, nm...</i> 73; <i>nk nsk...</i> 74;	
<i>stk, stl...</i> 75	92
Jedinečné souhlásky za párovými 76; jedinečné <i>j-</i> před souhláskami 77	95

C. HLÁSKY PO PŘESTÁVCE A PŘED PŘESTÁVKOU

Přestávka, klidová poloha mluvidel. Hlásky po přestávce	78	98
Hlásky před přestávkou	79	

IV. PŘÍZVUK

Obecné výklady	80	100
----------------	----	-----

A. VÝDECHOVÝ, PŘÍZVUK

Obecný výklad	81	101
---------------	----	-----

a) *Přízvuk mimo důraz*

Jednotlivá osamocená slova

Obecný výklad	82	102
---------------	----	-----

Slova trojslabičná, čtyřslabičná 83, nejméně pětislabičná 84

Skupení slov

Obecné výklady: fonetičtí a významoví činitelé, postavení slov, výslovnost 85. Hlavní přízvuk 86, vedlejší přízvuk 87. Přízvukové jednotky, příklonnost a předklonnost 88. Přízvuková rytmičnost 89	105
---	-----

Trojslabičná a delší slova	90	113
----------------------------	----	-----

Spojky *a, i* (stálé předklonky) 91

Slova přízvukově volná	92—94	115
------------------------	-------	-----

Začátková slova jednoslabičná a dvojslabičná	95—97	120
--	-------	-----

Spojení s původními předložkami:

a) s předložkami jednoslabičnými 98, b) dvojslabičnými 99	126
---	-----

Spojení s nepůvodními předložkami:

v postavení popřestávkovém 100—101, v postavení středovém a koncovém 102	130
--	-----

Stálé příklonky	103	134
-----------------	-----	-----

Nestálé příklonky:

obecný výklad	104	136
---------------	-----	-----

významoví činitelé: a) důležitost ve větě 105; b) významový vztah slov 106

fonetičtí činitelé 107

Významové jednotky, jiné než předložkové:

obecný výklad	108	141
---------------	-----	-----

I. Jednotky dvojčlenné:

a) podřadné předklonné 109—116, dvojrcholové 117	144
--	-----

b) souřadné 118

2. Jednotky trojčlenné:

- a) obsahově podřadné 119: typ *ten váš syn* 120—121; *starý jazyk český* 122—123; *sbírka českých přísloví* 124 155
b) obsahově souřadné: *otec a matka* . . . 125 170

3. Jednotky čtyřslovné a delší:

- a) obsahově podřadné: *druhá z těch dvou knih* a pod. 126 171
b) souřadné: *bílý jak padlý sníh* a p. 127

Délka příklonných jednotek:

- obecný výklad 128 174
jednotky dvojslabičné, trojslabičné a čtyřslabičné, pětislabičné a delší 129—131

b) Přízvuk při důrazu:

- důraz citový, vytýkavý, výrazové prostředky důrazu 132, hlavní přízvuk při důrazu, vliv důrazu na okolní slova 133 179

B. TÓNOVÝ PŘÍZVUK

- Obecný výklad. Nerovná slabičná intonace a hlubší tón. Zvolání a rozkaz 134 184
Citové věty oznamovací 135 186
Otázky: samostatné doplňovací 136, zjišťovací 137, s neurčitými zájmeny 138, otázky a souvětí vylučovací 139, závislé otázky a uvozovací věty 140, otázky v jiných podřadných souvětích 141 188
Intonace před přestávkou ukončenou a neukončenou 142 198

V. KVANTITA HLÁSEK

- Obecný výklad 143 199
Povaha souhláskové délky 144
Povaha samohláskové délky 145 201

VI. SLABIKY

- Stránka výdechová a sluchová; zvučnost hlásek 146 205
Slabičné a neslabičné hlásky; dvojhlásky 147—148
Zvučnost hlásek a slabičný předěl 149—150 209

VII. PÍSMO A PRAVOPIS

- Vedlejší (pobočné) slabiky 151
Obecný výklad 152 212
Písmena: hláskové písmo 153; fonetický pravopis 154; úkony pravopisu 155
Zkratky 156 220
Slovní znaky 157 221

DÍL DRUHÝ. TVOŘENÍ SLOV

- ÚVOD: Slovo, jeho významy; způsob slovního tvoření 158 223
Kořen, kmen, přípony 159. Slova kořenná a kmenová. Slova etymologicky příbuzná, odvozená a základní, etymologicky osamocená a prvotní 160. Slova jednoduchá a složená 161.

I. ODVOZOVÁNÍ SLOV

- Obecné výklady: přípony slovníkové a mluvnické 162 230
Splyvání přípon. Odvozování napodobením 163. Nové odvozovací přípony a nové základy 164. Přípony cizího původu 165. Významové skupiny. Živé a neživé přípony 166. Přípony s několika významy 167. Uspořádání, rozsah látky a výklad slov 168

A. PODSTATNÁ JMÉNA

1. Přechýlená jména (rodové dvojice) 169: 240
 - a) Maskulina z feminin 170. b) Dvojice s různými příponami 171.
 - c) Dvojice s žen. podobou odvozenou z muž.: osobní jména 172, živočišná 173
2. Domácká jména (hypokoristika) 174—176 247
3. Křestní jména 177—178 253
4. Příjmení 179—181 258
5. Zdrobnělá slova 182; ztráta zdrobnělého významu 183—184; jejich citová platnost 185 265
6. Zveličelá slova a jejich citová platnost 186 271
7. Názvy vlastností, povolání a zaměstnání 187; změny jejich významu 188 272
8. Názvy nositelů vlastností: maskulina 189, feminina 190, neutra 191 275
9. Osobní jména podle zaměstnání, povolání, společenské třídy 192 283
10. Osobní a živočišná jména označující původ a příslušenství 193 285
11. Obecná jména místní 194 289
12. Vlastní jména osadní: od původu obecná 195, od původu vlastní 196—197 293
13. Jména prostředků, nástrojů, zařízení a ústrojů 198 298
14. Názvy dávek, platů, poplatků, odměn 199 301
15. Hromadná jména 200 302
16. Jména činitelská 201 303
17. Jména značící výsledek činnosti, výrobek, přípravek 202 307
18. Dějová jména 203, mužská 204, ženská 205, střední 206; ztráta dějového významu 207 309

B. PŘÍDAVNÁ JMÉNA

1. Adjektiva přivlastňovací 208; jejich význam 209	317
2. Adjektiva místní, prostorová: z místních jmen obecných a z příslovčí 210, z místních jmen vlastních 211, od cizích jmen 212	323
3. Časová adjektiva 213	330
4. Adjektiva vyjadřující původ z látky, ze hmoty 214	331
5. Adjektiva jakosti 215	332
6. Adjektiva vyjadřující mocenství prvků 216	333
7. Adjektiva značící podobnost 217	334
8. Adjektiva široce vztahová 218—219	335
9. Adjektiva významu dějového: obecný výklad 220, jejich typy 221—224	338
10. Účelová adjektiva 225	350
11. Zčeštěná cizí adjektiva 226	352
12. Zeslabující adjektiva 227	353
13. Zesilující adjektiva 228	354
14. Druhý stupeň adjektiv: obecný výklad 229; jejich typy 230	354
15. Adjektiva z příslovčí 231	356

C. ČÍSLOVKY

Řadové číslovky, druhové, násobné 232	356
---------------------------------------	-----

D. PŘÍSLOVCE

Příslovce z adjektiv, z přechodníků, z komparativů 233, ze zájmen a z číslovek 234, ze sloves, z citoslovcí a ze substantiv 235	357
---	-----

E. ZÁJMENA

Neurčitá zájmena 236	361
----------------------	-----

F. SLOVESA

Ze substantiv:

1. Typ <i>kralovati, sloužiti</i> 237	362
2. Typ <i>hostiti</i> 238	363
3. Typ <i>tmíti se</i> 239	363
4. Typ <i>rozuměti, bydleti</i> 240	364
5. Typ <i>básniti, dělati, pracovati</i> 241	364
6. Typ <i>barviti, jmenovati</i> 242	365
7. Typ <i>veslovati</i> 243	366
8. Typ <i>tykati</i> 244	366
9. Typ <i>nocovati, vrcholiti</i> 245	367

Z adjektiv:	
1. Typ <i>stárnouti, šedivěti, bělati</i>	246 367
2. Typ <i>bíliti</i>	247 368
Ze sloves:	
1. Typ <i>mořiti</i>	248 369
2. Slovesa opětovací	249 370
3. Slovesa opakovací	250 373
4. Zčestěná slovesa cizí	251 373
Z příslovcí a z citoslovcí	252 374

II. SKLÁDÁNÍ SLOV

A. SPŘEŽKY

Obecný výklad	253 375		
Typ <i>pantáta</i>	254, <i>arci</i>	255, <i>zdali</i>	256

B. VLASTNÍ SLOŽENINY

Obecný výklad	257 378						
1. Jmenné složeniny předponové:							
<i>s pra-</i>	258, <i>s pře-</i>	259, <i>s arci-</i> (<i>erc-</i>)	260, <i>s roz-</i> , <i>rozto-</i>	261, <i>s nej-</i>	262,		
<i>s pa-</i> , <i>po-</i>	263, <i>se sou-</i>	264, <i>s polo-</i> , <i>polou-</i> , <i>půl-</i>	265, <i>s ne-</i> , <i>ni-</i>	266	380		
2. Slovesné složeniny předponové:							
<i>s ne-</i>	267 387						
<i>s ostatními předponami:</i> obecný výklad	268 387						
<i>s do-</i>	269, <i>na-</i>	270, <i>nad-</i>	271, <i>o-</i> , <i>ob-</i>	272, <i>od-</i>	273, <i>po-</i>	274, <i>pod-</i>	275,
<i>pro-</i>	276, <i>pře-</i>	277, <i>před-</i>	278, <i>při-</i>	279, <i>roz-</i>	280, <i>s-</i> (<i>sc-</i>)	281, <i>u-</i>	282,
<i>v-</i> , <i>ve-</i> , <i>u-</i>	283, <i>vy-</i>	284, <i>vz-</i> (<i>vze-</i>), <i>z-</i>	285, <i>z-</i> (<i>zc-</i>)	286,	<i>za-</i>	287	
3. Složeniny předložkové:							
Obecný výklad	288 398						
Složeniny <i>s bez-</i>	289, <i>s do-</i> , <i>krom-</i> , <i>mezi-</i> , <i>mimo-</i> , <i>místo-</i>	290, <i>s ná-</i> , <i>nad-</i> , <i>o-</i> , <i>ob-</i> , <i>od-</i>	291, <i>s po-</i> , <i>pod-</i> , <i>proti</i> , <i>před-</i> , <i>přes-</i> , <i>při-</i>	292, <i>s-</i> , <i>ú-</i> , <i>v-</i> , <i>z-</i> , <i>zá-</i> , <i>za-</i>	293		
4. Složeniny kmenové:							
Obecný výklad	294 408						
Složeniny s druhou částí adjektivní							
1. Typ <i>červenobílý, novočeský</i> a <i>česko-ruský</i>	295 410						
2. Typ <i>tmavomodrý</i> a <i>prvorozený</i>	296 412						
3. Typ <i>sněhobílý, pravoplatný</i>	297 413						

4. Typ <i>černovlasý</i> 298	413
5. Typ <i>maloměstský</i> 299	415
6. Typ <i>stoletý</i> 300	416
7. Typ <i>masožravý, málomluvný, samostatný</i> 301	417

Složeniny s druhou částí substantivní

1. Typ <i>drvoštěp, dřevorubec</i> 302	418
2. Typ <i>chvalo zpěv, senoseč, kolovrat, vinopalna</i> 303	420
3. Typ <i>samouk, samostřil, samomluva</i> 304	421
4. Typ <i>dělostřelec, dalekohled</i> 305	422
5. Typ <i>listopad, krupobití</i> 306	422
6. Typ <i>maloměšťan, maloměšťák</i> 307	423
7. Typ <i>veletok, novověk, dvojčíslo</i> 308	423
8. Typ <i>stokoruna, levoboček</i> 309	425
9. Typ <i>bohočlověk</i> 310	426
5. Složeniny zdvojené 311	426
6. Složeniny tvarové 312	427

III. TVOŘENÍ SLOV ZKRACOVÁNÍM A Z PÍSEM- NÝCH ZKRATEK 313—314	428
--	-----

IV. TVOŘENÍ SLOV HYBRIDISACÍ 315	430
----------------------------------	-----

DÍL TŘETÍ. TVAROSLOVÍ

Obecné výklady 316	432
--------------------	-----

I. SKLOŇOVÁNÍ

Obecný výklad 317	433
-------------------	-----

A. PODSTATNÁ JMÉNA

Jména mužská 318	435
------------------	-----

Neživotná

Vzor <i>dub</i> 319—324; pomnož. vlastní jména místní typu <i>Hradčany</i> 325; jména na <i>-en</i> s pohybným <i>e</i> 326	436
Vzor <i>meč</i> 327—329; pomnož. jména typu <i>Lobkovice</i> 330	452
Vzor <i>Slaný</i> 331	457

Životná

Vzor <i>had</i> 332—335	457
Vzor <i>oráč</i> 336—339	468
Vzor <i>sluha</i> 340	473

Vzor <i>dárce</i> 341—342	475
Vzor <i>Bidlo</i> 343, <i>krejčí</i> 344, <i>hajný</i> 345	477
Pomnož. jména na <i>-ovi</i> 346, jména na <i>-ů, -u, -ou</i> 347	479

Jména ženská: 481

Vzor *ryba* 348—351 486

Vzor *duše* 352—353 488

Vzor *kost* 354—355; míst. jména typu *Boleslav* 356 493

Vzor *paní* 357, *máti* 358, *kopaná* 359

Jména střední: 495

Vzor *město* 360—361 497

Vzor *moře* 362 498

Vzor *znamení* 363 499

Vzor *kuře* 364, *břímě* 365, *služné, útery* 366

Cizí substantiva: 501

Obecný výklad 367

Jména zakončená souhláskou: s tvary z nomin. sing. 368, z kmene nebo z nom., a to maskulina 369, feminina a neutra 370 503

Jména zakončená samohláskou, a to maskulina 371, feminina 372, neutra 373 509

B. PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Obecný výklad 374 516

Vzor *chud, chuda, chudo* 375 518

Vzor *bratrův a matčin* 376 519

Vzor *chudý* 377, *pěši* 378 520

C. PŘÍČESTÍ A PŘECHODNÍKY 379

D. ZÁJMENA

Podle přídavných vzorů *týž, tentýž* 380 524

můj, tvůj, svůj 381 526

sám 382, *náš, váš* 383, *on* 384, *jenž* 385, *všechn* 386 527

ten 387, *onen* 388, *kdo, co* 389, *já, ty, se* 390 533

E. ČÍSLOVKY

Podle vzorů jmen podstatných, přídavných a zájmených 391 536

čtvero, dvě (obě, dvě), tři 392 537

sto, tisíc, milion 393 539

pět, jedenáct, dvacet, padesát, půl, polovice, čtvrt 394 541

kolik, málo, mnoho 395 542

jeden, dva, oba, tři, čtyři 396

II. ČASOVÁNÍ

Úvod 397

A. JEDNODUCHÉ TVARY

Obecné výklady: přít. čas 398; rozk. neurč. způsob, přičestí, podst. jm. 399	544
I. třída 400	548
1. Slovesa na -ci: vzor <i>péci, peku</i> 401	548
2. Slovesa na -ti, s kořenem souhláskovým: vzor <i>nésti, nesu</i> 402 s kořenem samohláskovým: vzor <i>kryti, kryji</i> 403, <i>psáti, peru</i> (<i>práti</i>) 404, <i>tříti</i> 405, <i>títi, inu</i> <i>vziti</i> 406, <i>jmouti</i> 407	551
II. třída: vzor <i>minouti</i> <i>tisknouti</i> 408-409	560
III. třída: vzor <i>uměti (títiti)</i> <i>trpěti (bđiti)</i> 410-412	565
IV. třída: vzor <i>prositi</i> 413-414	569
V. třída: vzory <i>děláti, vázati, sypati</i> 415-419	571
VI. třída: vzor <i>kupovati</i> 420	576
Některá slovesa zvláštní: <i>báti se, státi, býti, chtíti, jísti, míti, spáti, věděti</i> 421	577

B. OPSANÉ (OPISNÉ) TVARY

Obecný výklad 422	578
1. Rod činný	
Rozkaz. způsob, oznamov. zp. budoucí, oznamov. zp. předminulý, podmiňov. zp. 423	578
2. Rod trpný 424	580